

بررسی شرایط کودکان کار در بولیوی

سندروم موروثی کار کودکان

سن قانونی کار در بولیوی به ۱۰ سال رسیده است

یاسمن طاهریان - شهروند | کار انسانی چیست؟ از وقتی که بولیوی سن قانونی کار را کم کرد و به ۱۰ سالگی رساند، این موضوع تبدیل به بحث بزرگی با جامعه بین‌المللی تبدیل شده است و بازندگان این بحث کودکان کار هستند که برای قانون مبارزه می‌کنند.

روز مردگان برای گوئیبدو روز خوبی است. مردم در این روز به قبرستان‌های پوتوسی در بولیوی می‌روند. خانواده‌ها هر روز قبرهای دیواری می‌یابند؛ طبق رسم و رسومات با خودشان گل و شیرینی بولیویایی می‌آورند. آنهایی که وضع مالی خوبی دارند، برای نواختن آهنگ برای عزیزان از دست‌رفته‌شان گیتاریست یا گروه موسیقی می‌آورند اما خانواده‌های که درآمد سرافراز گوئیبدو ۱۳ ساله با پاهای تپلی می‌روند که پلوری کلاه‌دار به تن دارد. کار گوئیبدو شست‌وشوی قیرهاست؛ در حال حاضر مشغول کار روی طبقه چهارم قبر دیواری در ردیف ۱۱۳ است. از نزدیکی بالا می‌رود، ابتدا دوده‌های داخل را تمیز می‌کند و بعد شیشه و قاب آن را برق می‌اندازد. وقتی که کارش تمام شود، خانواده متوفی ۱۰ بولیویانو بولیوی (واحد پول بولیوی) معادل ۱،۴۰ یورو انعام می‌دهند. گوئیبدو از ۱۱ سالگی به این کار مشغول شده. او می‌گوید: «اگر خوش شانس باشم، می‌توانم در عرض یک روز ۱۰۰ بولیویانو درآمد داشته باشم.» پدرش از دنیا رفته و ۷ تا خواهر و برادر دارد. مادرش به شدت به پول محتاج است اما گوئیبدو می‌گوید که حتی اگر شرایطش بهتر می‌بود، همچنان این‌جا را انتخاب می‌کرد: «همیشه دوست دارم کار کنم.»

در بولیوی کودکانی مانند گوئیبدو برای کار کردن اجازه قانونی ندارند، مسأله‌ای که در غرب زشت شمرده می‌شود. ۲۰ سال پیش، دولت رئیس‌جمهوری سوسیالیست بولیوی، او مورالس، قانونی را تصویب کرد که در آن به کودکان ۱۰ ساله و بزرگتر اجازه کار داده می‌شود؛ با در نظر گرفتن این موضوع که کارمند کسی نباشد وقتی که به ۱۲ سالگی برسد می‌تواند مانند کارمندان معمولی استخدام شود.

این موضوع باعث نگرانی جامعه بین‌المللی شده است. در کشورهایی صنعتی تعداد کمی از تجارت‌هایی که از کودکان کار استفاده می‌کنند، به اتفاقاً از اطرد شده‌اند. حتی بسیاری از کشورهای فقیر در دنیا قانوناً کودکان زیر ۱۴ سال را از کار کردن منع کرده‌اند. با این حال بولیوی با تصویب قانون ۵۴۸ به نخستین کشوری در دنیا تبدیل شد که خلاف جریان حرکت کرد.

بحث بر سر این قانون هنوز ادامه دارد که این سوال مهم را مطرح می‌کند: آیا دنیا هیچ‌وقت بر سر «فرصت‌های شغلی مناسب» توافق خواهد کرد؟ تضمین این مشاغل یکی از اهداف توسعه پایایی سازمان ملل است که شامل «تمام هر گونه استخدام کودکان» تا سال ۲۰۲۵ است؛ اما در بولیوی کودکان کار که به‌ظاهر قربانی به‌راحتی قبول کرده‌اند، در میان موکلان قمار برای کاهش سن کار، اتحادیه‌های کودکان کار و نوجوانان موسوم به NATS با نوع نام آنها به زبان اسپانیایی فعالیت دارند. این نوع اتحادیه‌های کودکان مخصوصاً در شهر معدنی پوتوسی قدرت قابل توجهی دارند. روی جلیقه فرمز گوئیبدو هم نوشته شده CONATSOP، سازمان محلی اتحادیه‌های کودکان کار.

روی کاغذ اتحادیه‌های کودکان کار ۲ سال پیش برنده شدند؛ اما نه در دنیای واقعی. حقیقت این است که بعد از تصویب قانون جدید، وضعیت‌شان بدتر شده است. آنها در گیر مبارزه‌ای از لحاظ ایدئولوژیکی شده‌اند که به همان اندازه برای راه کودکان اهمیت دارد.

منتقد محلی

مردی که نماینده عقاید مخالف جامعه بین‌المللی است خودش اهل بولیوی است. رودریگو مورگوو هوهای مشکلی فرفری، برخوردی دوستانه و شغل حساسی دارد. او رئیس دفتر سازمان بین‌المللی کار ILO در بولیوی است که در منطقه‌ای عیان‌نشین در جنوب لاپاز، پایتخت کشور، قرار دارد. وقتی که بولیوی سن قانونی کار را پایین آورد، ILO مخالفت شدیدی کرد و از همان زمان برای اعمال اصلاحات در این قانون دست به کار شده است. مبارزه با کودکان کار به یکی از مهم‌ترین اهداف این سازمان تبدیل شده و به‌طور مرتب آمارهای جامعی درباره این موضوع منتشر می‌کند. این آمارها نشان می‌دهند که در سال ۲۰۱۳، حدود ۱۶۸ میلیون کودک ۵ تا ۷ ساله شغلی دارند که مربوط به تعریف ILO از کودکان کار

می‌شود؛ این رقم یک‌دهم تمام کودکان جهان است. با وجود این ILO معتقد است که برای امید داشتن دلیلی وجود دارد: تنها ۴ سال قبل، تعداد کودکان کار ۲۱۵ میلیون نفر بود. وضعیت بولیوی امروز چگونه است؟ مورگوو می‌گوید: «ما هیچ شاخصی برای آن نداریم. آخرین اطلاعات آماری که با کمک ILO جمع‌آوری شده مربوط به سال ۲۰۰۸ است. در آن زمان، حدود ۸۰۰ هزار کودک و نوجوان در بولیوی مشغول به کار بودند. نزدیک به ۴۹۰ هزار نفر زیر ۱۴ سال و شغل حدود ۹۰ درصد این گروه خطرناک تلقی می‌شده است. هم‌اکنون دولت به دلیل ناتوانی ILO خودش اطلاعات جدید را جمع‌آوری می‌کند تا برای همکاری با یکدیگر به توافق جدیدی برسند.

شهرنندگان بولیوی هم به دلیل قانونی شدن کارگران زیر سن قانونی که باعث می‌شود از استثمار شدن آنها جلوگیری کند از این قانون حمایت می‌کنند؛ مبحثی که برای کمپین‌های قانونی کردن مواد مخدر آشناسات، مورگوو می‌گوید: «به نظر من استراتژی خوبی برای مبارزه با کودکان کار نیست» او شک دارد که NATS از قول تمام کودکان کار صحبت می‌کند و می‌گوید: «طعم‌نا نماینده آنها نیستند» اما اتحادیه‌های کودکان حتی در بعضی موارد از اروپا کمک‌های مالی دریافت می‌کنند.

مورگوو تأکید می‌کند که این نظر شخصی او است و نمی‌تواند از قول ILO حرف بزند. در واقع این سازمان از نمایندگان بیشتری تشکیل شده است. بالاترین اعضای کمیته آن از نمایندگان دولت و کارآفرینان و اتحادیه‌های کارگری تشکیل شده است؛ اما هم اتحادیه کارگری هم اتحادیه کارفرمایان به‌صراحت با کاهش سن قانونی کار مخالفت کرده‌اند. آنها ادعا می‌کنند که دولت بولیوی با آنها مشورت نکرده است.

ظاهراً مورگوو تنها شهروند بولیوی نیست که با قانون مشکل دارد اما حتی این نماینده ILO به دنبال استراتژی انعطاف‌پذیری است. به گفته او هیچ شکی نیست که برخی قدم‌های دولت معقول است مانند

فرهنگ کردن پول پیش مدرسه. او معتقد است هنوز «برای قضاوت قانون ۵۴۸ خیلی زود است و می‌گوید: «شاید روزی این قانون جواب دهد.»

پدین موانع در معدن

تا این‌جا که جواب نداده؛ این موضوع در کوهی چندین کیلومتری گورستان پوتوسی کاملاً مشهود است. سنگ‌های خردلی رنگارنگ گنج یک پنجاه داخل آن هیچ نشانه‌ای نمی‌دهند. معدن نقره «سرو ریگو» به سال ۱۵۴۵ برمی‌گردد؛ زمانی که اسپانیایی‌ها آن‌جا را فتح کردند. قرن‌هاست که از جواهرات آن برای تأمین مالی پادشاهی اسپانیا استفاده می‌شود؛ عنوان بخشی از تغییر سیستم ظالمانه، کارگران محلی و بعدها بردگان آفریقایی مجبور بودند ماه‌ها زیر زمین کار بکنند. تخمین زده شده که ۸ میلیون نفر در این

کوه کشته شده‌اند. این معدن همچنان فعال است و حتی کارگران جوان هم در آن مشغول به کارند. نام یکی از آنها آرماندوی ۱۶ ساله با اعتمادبه‌نفس و خوش‌خلق است. همانند بسیاری از همسن و سالانش آرزو دارد فوتبالیست حرفه‌ای شود؛ اما فاعلماند پاستور، پدرش معدنچی است. راهی که پدر و پسر برای رسیدن به محل کارشان باید طی کنند، ترسناک است. تونل‌های طولانی در دل سنگ با تفاق کوتاه کنده شده که معدنچیان مجبورند خم راه بروند. هوای تازه فقط از طریق لوله‌هایی وارد تونل می‌شود. خطرات احتمالی شامل فروریختن تونل و انفجار دینامیت‌های قدیمی است؛ خطری که در درازمدت آنها را تهدید می‌کند.

بیماری سیاه‌ششی است که اکثر معدنچیان در سنین پایین به آن مبتلا می‌شوند. آرماندو از ۱۱ سالگی در این معدن کار کرده است. او می‌گوید: «در معدن درآمد بیشتری دارد.» در گروه‌های ۲ نفره، واگن‌های پر شده از سنگ را از سربالایی و سربالایی هل می‌دهند تا به بیرون از معدن بریند. آرماندو برای هر کدام از این واگن‌ها حداقل ۲۰ بولیویانو حقوق می‌گیرد و در بهترین حالت می‌تواند بار ۲۰ واگن را پر و خالی کند. با این کار

درآمد خانواده ۷ نفره‌اش را تأمین می‌کند و می‌گوید: «می‌توانم کمبود اجبران کنم.» آرماندو درباره این که کشورهای دیگر از قانون جدید بولیوی انتقاد کرده‌اند، شنیده است. او می‌گوید: «نهایی داندند زنگی کردن در این‌جا چگونه است.» در ساختمان آجری ۲ طبقه‌ای که از «سرو ریگو» دید دارد، زندگی می‌کند. چوبی به هم راه دارند. وسیله‌های اولیه تونل‌کنان بیشتر از ۲ تا تخت است. پدر ۴۲ ساله‌اش، پاستور با چشمانی قرمز در خانه می‌گوید که احساس می‌کند ریه‌هایش دوباره به کار افتاده‌اند، اما این‌ها حال، مخالف کار کردن آرماندو در معدن نبوده است. پاستور می‌گوید: «ایده از کودکی به کار کردن عادت کنید.» اما آیا باید در چنین شرایطی کار کنید؟ جواب این سوال حتی در بولیوی هم «خیر» است. قانون ۵۴۸ فهرستی دارد از مشاغلی که برای کودکان و نوجوانان ممنوع است و کار در معدن یکی از آنهاست. همچنین در بند ۱۲۹ قید شده که بازرسان مخصوص کودکان و نوجوان باید تمام ضوابط کاری با کودکان زیر ۱۴ سال را تعیین کنند. معاینه پزشکی هم اجباری است. دیدار با هماهنگ کننده دفتر بازرسان در پوتوسی بسیار تکان دهنده بود. کارلوس گومز هنگام قرار در دفترش حضور ندارد. رئیسش هم قرار مصاحبه دیگری می‌گذارد که باز هم سر قرار نمی‌آید. در نهایت، سر و کله مضطرب که کاپشن چرمی به تن دارد، پیدای می‌شود.

گومز گزارش می‌دهد که رد پای سه کودک زیر سن قانونی را گرفته‌اند که در یک رستوران چینی کار می‌کنند. به گفته گومز، در شهری که ۲۰۰ هزار نفر سکنه دارد از تمام مجوزهای قانونی، در سه ماهه گذشته تنها سه مجوز صادر شده است. وقتی از گومز پرسیدیم که آیا معاینات پزشکی انجام شده یا نه، به نظر می‌آمد از آن بی‌خبر باشد. بعد از آن که متن ماده مربوطه را نشان دادم به ما اطمینان داد که در اینده معاینات پزشکی انجام خواهد شد؛ حتی درباره علت بی‌خبری‌اش از این ماده هم گفت که تنها دو ماه

است به این کار مشغول شده است. حمایتی که در قانون از آن صحبت شده تا به این‌جا قوی‌ترین بخش آن است. این موضوع فقط در پوتوسی صدق نمی‌کند. مارکو آنتونیا گیرا قبل‌در لاپاز بازرسی کرده. این وکیل می‌گوید که امروزه دفتر بازرسان سه مشکل اساسی دارد: «عدم پیگیری پرسنل، دلال‌های سیاسی و کمبود منابع.»

در راهرو هلوئی رنگ، بوسترهایی درباره قدرت مردان و خشونت علیه زنان دیده می‌شود. داخل دفتر آن‌ها، بازان، عکس‌هایی از کودکان به قفسه رنگ و رفته پرونده‌ها با جیب نواری اوخته شده است. تشک صندلی‌ها با جیب به هم چسبیده و روی میز از کاغذ پر شده است. بازرسان که مسئول حقوق کودکان در دولت به نام دبیر فرصت‌های برابر است هم منابع کافی در دسترس ندارد، وضعیتش که از زمان تصویب قانون ۵۴۸ بدتر شده است. بازران تأیید می‌کند: «مشکل این‌جاست که در تمام ادارات شهری دفتر بازرسی وجود ندارند.» به گفته بازران، پیدا کردن افراد اتحادیه در مناطق دورافتاده بولیوی کار بسیار مشکلی است. قرار بود آمار و ارقام جدید از تعداد کودکان کار تا پایان سال ۲۰۱۵ منتشر شود اما برای انجام این کار یک میلیون و پانصد هزار دلار باید هزینه شود. بازران می‌گوید: «هیچ پولی وجود ندارد.»

با این که اقتصاد این کشور سال‌هاست با صادرات مواد اولیه رشد کرده اما همچنان یکی از فقیرترین کشورهای آمریکای جنوبی است. این موضوع باعث شده تا دولت به حمایت‌های خارجی وابسته بماند. به گفته بازران، تا به این‌جا نتوانسته‌اند از خارج از کشور برای پرداخت سنجش آمار و تنظیم برنامه‌های با هدف کنند. آلمان هم درخواست آنها را رد کرده است. بولیوی حالا دارد برای آمارگیری پول جمع‌آوری می‌کند. آیا تصویب قانون ۵۴۸ دسترسی بولیوی را به کمک‌های خارجی مختل کرده است؟ وقتی که از

وزارت همکاری و توسعه اقتصادی آلمان علت آن را پرسیدیم، پاسخ دادند که حتی بعد از تصویب بولیوی برای کاهش سن قانونی کار، دولت آلمان همچنان پروژه‌های کودکان کار را حمایت می‌کند، اما اختلاف بولیوی با سازمان بین‌المللی کار ILO حمایت از پروژه‌ها را پیچیده‌تر کرده است.

در یکی از دیدارها با اتحادیه کودکان و نوجوانان موسوم به تاپینتاس در لاپاز، مسئولان می‌گویند کمک‌های مالی از خیریه کاتولیک کاریتاس سویسی تمام و به همین ترتیب این پروژه در پایان ۲۰۱۶ بسته شده است. مسئولان کاریتاس می‌گویند که کودکان کار نقشی در این تصمیم نداشتند چون کودکان کار «هیچ‌وقت تمرکز اصلی کار مادر بولیوی نبوده‌اند.» با این حال، هیچ کمک مالی برای این گروه در دسترس نیست. مسئولان این پروژه می‌گویند که «بیشتر سازمان‌های مردم‌نهاد برای از بین بردن مسأله کودکان کار تلاش می‌کنند.» بازران، کارمند وزارتخانه، نگرانی‌هایی درباره کمک‌های مالی داردام درباره این موضوع سر موضعش محکم ایستاده است. او می‌گوید: «در نهایت، ILO عقب‌می‌کشد.»

مبارزه ادامه دارد

در یکشنبه شب خنک، اعضای اتحادیه کودکان روبه‌روی ساختمان‌های اصلی شان در پوتوسی تجمع کرده‌اند. جانائان، رئیس گورستان و دوست گوئیبدو هم به نمایندگی از کارکنانش در آن‌جا حضور دارد. ناوایان، روزنامه‌فروشان و کارمندان بازار هم حضور دارند. حدود ۲۰ تا کودک جمع شده‌اند. فضای آن‌جا پر از شور و هیاهوست. پانولا که ۱۷ سال دارد، نماینده سازمان ملی UNATSBO است و مذاکره را انجام می‌دهد. سوال این است که آیا پانولا باید برای مذاکره با فدراسیون اتحادیه‌های کارگری سازمان‌های دیگر نماینده‌ای به لاپاز بفرستد یا نه، که به این درخواست موافقت شده است. اتحادیه‌داران کار کودکان دلایل مختلفی برای تسلیم شدن دارند. پانولا می‌گوید: «در قانون نوشته شده ما هیچ‌کس از آن اطاعت نمی‌کند. ما به مبارزه ادامه خواهیم داد، چون همیشه کارمان همین بوده است.»

جنش NATS ۴۰ سال است که فعالیت می‌کند. از زمانی که کودکان در پرو به همراه بزرگسالان اعتصاب کردند. امروزه اتحادیه کودکان در بسیاری از کشورهای آمریکای لاتین، آفریقا و آسیا وجود دارد. سه نشست جهانی شامل نشست برلین برگزار شده است. بزرگسالان هم به شهرت NATS کمک کرده‌اند. سازمان‌های مردم‌نهاد خارجی هم به اندازه فعالان اجتماعی در داخل کشورها از آنها حمایت می‌کنند. لالان مردقوی هیکل و خوش‌خورد ۴۸ ساله، سال‌ها بر اتحادیه کودکان پوتوسی نظارت داشته است. یورامی گوئیبدو که ILO برای پایان دادن به کودکان کار «شش‌هوی خلی ماتیتیکی» را در نظر گرفته است، اما او همچنین معتقد است کودکانی که تمام وقت بازی می‌کنند و آموزش می‌بینند «پدله‌های شهروندان بولیوی نیستند.»

اتحادیه‌های کودکان کار از ایدئولوژی‌های بزرگسالان کاملاً مجزا نیستند. کودکانی که در پوتوسی و جاهای دیگر فعالیت می‌کنند بدون شک خودشان تصمیم گرفته‌اند. ممکن است دانش و تجربه کافی نداشته باشند اما شرایطشان آنها را مجبور می‌کند که نسبت به هم‌سن و سالانشان در کشورهای غربی رشد سریع‌تری داشته باشند.

در حاشیه اعتراضات در پوتوسی، سه نفر از اعضای اتحادیه کودکان کار از گزارشگران درباره سیستم مدرسه‌های آلمان سوال می‌کردند. همه یک سوال مشخصی داشتند: چه نوع مدرسه‌هایی آن‌جا وجود دارد، چه درس‌هایی آموزش داده می‌شود و اوضاع کار چگونه است؟ این سوال‌ها نشان می‌دهد که آنها علاوه بر کار به مدرسه هم می‌روند. بعضی‌ها صبح به مدرسه می‌روند، بعضی‌ها بعد از ظهر. در بولیوی این امکان وجود دارد. این کودکان به شغل فعلی‌شان به‌دنبال موقعیت‌های مشابهی که کودکان کار پیشین به دست آورده‌اند و الان در دولت مشغول به کارند، می‌گردند. پانولا، زن جوان با پشتکاری است. از ۱۲ سالگی کار می‌کند و امروزه نطفه‌چینی است. او با حالتی هوشیار می‌گوید: «هر کسی در دنیای خودش متولد می‌شود.» از نظر کودکان اتحادیه، ILO حقیقت آنها را قبول نکرده است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.

تصویری از یک کودک کار در حال کار در یک کارگاه صنعتی. کودک در حال کار با یک دستگاه صنعتی است.